

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ ФІЛІЇ УВКБ ООН У ДНІПРІ

ЛИПЕНЬ 2016

ОГЛЯД

Дніпро – третє за чисельністю населення місто України й адміністративний центр Дніпропетровської області. Його розташування робить місто ключовим транзитним пунктом між центральною та східною Україною. Місто розташоване приблизно за 230 км на захід від лінії розмежування, яка розділяє підконтрольні та непідконтрольні уряду території. Філія Агентства ООН у справах біженців у Дніпрі виконує дві функції. Перша – це моніторинг діяльності Агентства на території п’яти областей, найбільш вражених конфліктом на сході України. Друга – Дніпровська філія відповідає за керівництвом діяльністю Агентства у 35 районах та містах обласного значення у Дніпропетровській області, а також в 20 з 25 районів та містах обласного значення у Запорізькій області, включаючи місто Запоріжжя.

З самого початку кризи на сході Дніпро і Запоріжжя стали важливими пунктами призначення або пунктами транзиту внутрішньо переміщених осіб (ВПО), що прибували із зони конфлікту. Спочатку Дніпро і Запоріжжя були основними містами, куди переміщалися ВПО, але згодом нестача житла призвела до того, що переміщені особи почали оминати ці міста, шукаючи більш довгострокові рішення в інших областях України. Останнім часом спостерігається тенденція до зменшення кількості новоприбулих і до повернення внутрішньо переміщених осіб, домівки яких залишилися неушкодженими, на непідконтрольні уряду території.

Філія Агентства ООН у справах біженців у Дніпрі розпочала свою роботу в жовтні 2014 року та на даний момент налічує 21 співробітника. Міжнародні співробітники філії часто їздять в польові відрядження.

СТАТИСТИКА І РУХ НАСЕЛЕННЯ

За даними Міністерства соціальної політики у Дніпропетровській області офіційно зареєстровано близько 74 500 ВПО, а у Запорізькій області – близько 125 200. У Дніпропетровській області 48% ВПО – це літні люди та особи з інвалідністю, 18% - діти, а 33% - особи працездатного віку. У Запорізькій області літні люди та особи з інвалідністю становлять 70%, діти – 10%, а особи працездатного віку – 20%. Частка пенсіонерів серед переміщеного населення помітно більша, ніж частка інших уразливих категорій, таких як діти та особи з інвалідністю. Значна кількість пенсіонерів прибула на територію, контрольовану урядом, щоб

zareєструватися в якості ВПО для отримання соціальних виплат, а згодом повернулася додому, фактично нікуди не переїхавши.

Умови прийому

Більшість переміщених осіб проживає у родичів та друзів, орендує житло або розміщується у волонтерів. Незначна частка переселенців, приблизно один-два відсотки, мешкає у місцях компактного проживання – зазвичай це студентські або комунальні гуртожитки. Більшість ВПО живе у містах і не хоче їхати у сільську місцевість, де часто немає можливостей працевлаштування або, у деяких випадках, немає таких закладів як школи або лікарні.

З осені 2014 року Дніпропетровська область не має змоги розміщувати новоприбулих ВПО, оскільки наявні житлові ресурси було вичерпано. З того часу безкоштовне житло надається тільки найбільш уразливим категоріям ВПО. Повідомлень про людей, які не мають де жити, не надходило.

ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ І ГУМАНІТАРНА ДОПОМОГА

Українське громадянське суспільство швидко відгукнулося на виклики, спричинені внутрішнім переміщенням у регіоні. З початку кризи навесні 2014 року приймаюча громада надала переміщеним особам активну підтримку, у тому числі пожитки у негрошовій формі та прихисток. Проте, зі зростанням чисельності ВПО та продовженням конфлікту, ресурси громади вичерпалися. До того ж значна частка зусиль місцевого населення була перенаправлена на підтримку армії. Тим не менш, громадські організації, які спонтанно виникли з початком конфлікту, залишаються найважливішими учасниками гуманітарної діяльності на сході України. Агентство ООН у справах біженців розробило стратегію сприяння й підтримки цих новостворених організацій. Із серпня 2015 року Агентство частково підтримує вісім громадських організацій у східній Україні.

Місцева влада забезпечила доступ ВПО до основних соціально-економічних послуг, таких як освіта, охорона здоров'я, зайнятість і соціальні виплати. Уряд почав надавати допомогу ВПО у жовтні 2014 року з прийняттям Постанови КМУ № 505 «Про надання щомісячної адресної допомоги ВПО для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг».

Ряд міжнародних організацій роблять свій внесок у реагування на потреби переміщених осіб: ПРООН, Фонд Народонаселення ООН, ЮНІСЕФ, Управління Верховного комісара ООН з прав людини, Світова Продовольча Програма, «Право на захист», «Карітас», Данська рада у справах біженців, «Врятуймо дітей», Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ) та «Лікарі без кордонів».

Агентство ООН у справах біженців розпочало свою діяльність у сфері правового захисту і допомоги на сході України у серпні 2014 р. З того часу Агентство роздало велику кількість непродовольчих товарів, таких як ковдри, постільна білизна, рушники, теплий одяг, предмети особистої гігієни, а також продовольчі набори. Наприкінці 2014 р. Агентство виплатило грошову допомогу 704 сім'ям ВПО (усього 1 634 особам), що належать до вразливих категорій: сім'ї з одним із батьків, багатодітні сім'ї та особи з інвалідністю. У вересні 2015 р. у Дніпропетровській та Запорізькій областях стартував другий етап виплати прямої фінансової допомоги вразливим категоріям, виплати було поширено також на вагітних жінок. Агентство підтримало створення 44 місць для проживання переміщених осіб та ремонт ще 14 кімнат у гуртожитку в Дніпродзержинську; було також створено 200 транзитних місць у центрі компактного проживання «Допомога Дніпра».

Наприкінці 2015 року Агентство ООН у справах біженців розпочало масштабну програму підготовки до зими у всіх східних областях, щоб допомогти 60 000 переміщених осіб і осіб, яким загрожує переміщення. Програма включала роздачу зимових непродовольчих наборів, палива та прями грошові виплати для підготовки до зими. 515 домогосподарств у Дніпропетровській області і 579 домогосподарств у Запорізькій області отримали ваучери на суму 6-8 тис. грн. в залежності від чисельності родини.

Філія Агентства у Дніпрі здійснила два проекти швидкого реагування, що мали на меті сприяти інтеграції ВПО та забезпечити доступ до якісної освіти і проведення досліджень у Донецькому національному університеті економіки та торгівлі, який через конфлікт було тимчасово переведено у Кривий Ріг.

У 2016 р. робота Агентства ООН у справах біженців включає адвокацію, моніторинг прав, стратегічний розгляд судових справ, пряму юридичну допомогу, підтримку громадам та інформування громадськості, а також створення бази для конструктивного підходу у плануванні та управлінні діяльністю.

НУО «Право на захист» має мережу з 38 моніторів на контрольованих урядом територіях, які раз у два тижні надають статистичні й аналітичні довідки про тенденції серед переміщених осіб та осіб, яким загрожує переміщення. Індивідуальна допомога у формі невеликої грошової або грошової допомоги надається найбільш вразливим переселенцям, яких було виявлено під час моніторингу. Первинна та вторинна юридична допомога надаються для того, щоб забезпечити дотримання прав ВПО згідно з національним та міжнародним законодавством.

У 2016 р. Агентство ООН у справах біженців запустило гарячу лінію, що покриває східні області України, з метою відповідати на запити, збирати інформацію про проблеми ВПО та випадки з вразливими переселенцями, яких перенаправляють до партнерів. Оператори гарячої лінії також повідомляють інформацію про державні та недержавні організації і допомогу, яку вони надають.

Протягом третього кварталу 2016 р. Агентство проведе дослідження про наміри переміщених осіб у східній Україні, зокрема в Дніпропетровській, Запорізькій, Харківській та контрольованих урядом Донецькій і Луганській областях. Ця інформація буде використана для того, щоб створити матеріал з кількісними та якісними показниками, на основі якого Агентство разом з переселенцями та іншими задіяними сторонами буде визначати та пріоритизувати довгострокові рішення.

ПЕРШОЧЕРГОВІ ПОТРЕБИ ТА ОСНОВНІ ПРОГАЛИНИ

У березні-квітні 2015 року офіс Агентства ООН у справах біженців разом з місцевими партнерами провів Спільну оцінку потреб ВПО, у процесі якої було опитано 360 вимушених переселенців в 34 фокус-групах. Спільна оцінка за участі ВПО передбачала збирання точної інформації про конкретні ризики у сфері захисту, з якими стикаються переселенці, та про основоположні причини цих ризиків; також під час обговорень заслуховувалися пропозиції ВПО щодо можливих рішень. Результати оцінки впливатимуть на стратегію правового захисту та рішень для східної України. Основні проблеми, виявлені у ході оцінки, полягали в обмеженні **свободи пересування**, особливо стосовно перетину лінії розмежування, відсутності належного **житла** і **медичного обслуговування**, загрози для **єдності сім'ї**, обмеженому доступі до **роботи** та **соціальної допомоги**.

Припинення соціальних виплат та пенсій через відсутність штампу Державної міграційної служби (ДМС) на довідці ВПО, прострочений штамп ДМС або перевірка фактичного місця проживання переміщених осіб залишаються ключовими проблемами правового захисту. Припинення виплат стосується соціальної допомоги, яку отримували переміщені особи згідно постанови 505, а також пенсій та інших видів соціальної допомоги. Це призвело до фінансових труднощів у ВПО, оскільки часто такі виплати є єдиним джерелом доходу. Переселенці, що залишилися без допомоги держави, знаходяться під загрозою бідності, виселення, вимушеного повернення, повторного переміщення або ризикованих способів пристосування до ситуації.

КООРДИНАЦІЯ ТА ПРИСУТНІСТЬ

Окрім своєї функції з координації діяльності польових офісів Дніпровська філія Агентства ООН у справах біженців очолює робочі групи з питань правового захисту та з питань житла і непродуктової допомоги. У засіданнях цих груп беруть участь місцеві органи влади, НУО «Карітас Україна» (партнер «Католицької служби допомоги»), «Допомога Дніпра», «Гореньє», «Право на захист», Данська рада у справах біженців, «Сила майбутнього», «Центр з правової допомоги», «Крок з надією», Товариство Червоного Хреста України, «Жіноча сотня», Запорізький міський центр допомоги, Центр зайнятості вільних людей, «Український захист», «Посмішка дитини».

Агентство співпрацює зі своїми ключовими партнерами «Допомога Дніпра» і «Право на Захист» для забезпечення максимального охоплення постраждалих осіб на території, за яку відповідає Дніпровська філія.

Контакти:

Мулусєв Мамо, Керівник філії УВКБ ООН в Дніпрі

e-mail: mamo@unhcr.org, тел: +380 50 385 0493

Адреса: Агентство ООН у справах біженців, вул. Гоголя, 62, Дніпро, Україна

Посилання:

Представництво Агентства ООН у справах біженців в Україні: <http://unhcr.org.ua/en> Twitter: www.twitter.com/UNHCRUkraine

Facebook: www.facebook.com/UNHCRKyiv

